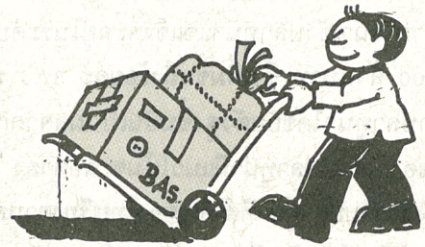
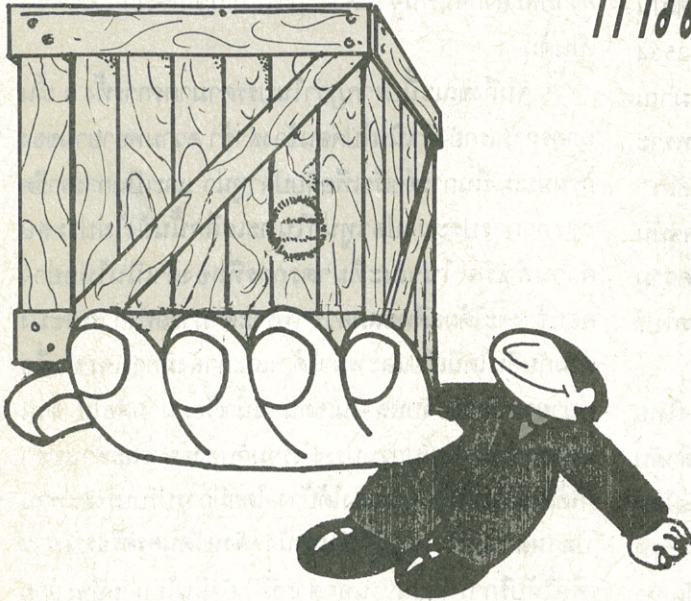

การวิเคราะห์นโยบาย การส่งออกสินค้าและบริการ

* ดร.สิทธิชัย ตันศรีสกุล

ไนระยะปลายปีพ.ศ. 2525-2529 เป็นปีที่เห็นได้เด่นชัดว่าเศรษฐกิจของไทยของไทยกำลังซบเซา อัตราการเจริญเติบโตได้ลดลงต่ำสุดในปี พ.ศ. 2528 เหลือร้อยละ 3.5 การที่ภาวะเศรษฐกิจของโลก(สิทธิชัย ตันศรีสกุล, 2534 : 15) ได้ลดการขยายตัวเหลือร้อยละ 3.1 การค้าของโลกจึงลดต่ำลงเหลือร้อยละ 4 และเนื่องจากประเทศไทยมีระบบเศรษฐกิจที่ผูกพันอยู่กับตลาดต่างประเทศ จากสัดส่วนการค้าระหว่างประเทศในการนำเข้าและการส่งออกของสินค้าและบริการเทียบกับรายได้ประชาชาติประมาณร้อยละ 50 ไทยจึงไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงจากผลกระทบของความผันผวนทางเศรษฐกิจ

ได้หลังจากปี 2530 เป็นต้นมา เศรษฐกิจของไทยเริ่มจะฟื้นตัวเพราะอัตราดอกเบี้ยและราคาน้ำมันดิบได้ลดต่ำลงทำให้ไทยสามารถผลิตสินค้าส่งออกไปขายยังต่างประเทศได้มากขึ้นจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการผลิตสินค้าด้วยต้นทุนต่ำ แต่มีคุณภาพ เพื่อให้มีความสามารถในการแข่งขันกับตลาดต่างประเทศเป็นการนำรายได้เข้าประเทศ โดยกำหนดเป้าหมายการส่งออกสินค้าและบริการในอัตราเพิ่มจากร้อยละ 7.6 เป็น 10.7 ต่อปีหรือคิดเฉลี่ยเป็นมูลค่าเพิ่มต่อปีจาก 176,100 ล้านบาท เป็น 290,700 ล้านบาท.

ในบางประเทศได้ทำการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ

* อาจารย์ประจำภาควิชาธุรกิจระหว่างประเทศ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย: D.P.A. Centro Escolar University, Philippines.

เพื่อแก้ไขปัญหาของความยากจนและขาดแคลนเงินใช้จ่าย บางโครงการจำเป็นต้องอาศัยการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศ มาดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจของตนไปได้ช่วงเวลานึง ก็อาจได้รับผลผลิตทางด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้นจนเกินความต้องการบริโภคภายในประเทศ จึงจำเป็นต้องหาตลาดต่างประเทศเพื่อระบายส่วนเกิน (we make use of excess capacity for export) ประเทศที่พัฒนาทั้งหลายรวมทั้งประเทศไทยต่างพยายามใช้นโยบายในการส่งเสริมสินค้าออก ขณะเดียวกันที่ผู้บริหารจะต้องปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ มีความคล่องตัวและรอบคอบต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วของโลก ในการดำเนินนโยบายสู่เป้าหมาย อาจกล่าวได้ว่า ความสามารถที่เกี่ยวกับการดำเนินนโยบาย output (สุจิต บุญบงการ, 2534 : 14) ของระบบ มีส่วนผลักดันทางสังคมและเศรษฐกิจประเทศ ซึ่งต้องสอดคล้องกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของรัฐด้วยทิศทางการพัฒนาหลัก (ศรีสว่าง พัววงศ์แพทย์, 2534 : 32) ที่เราบอกว่า การเน้นรายได้ การเน้นแต่อัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ไม่ใช่การพัฒนาประเทศที่แท้จริง การพัฒนาประเทศที่แท้จริงจะต้องมีความสมดุลสัมพันธ์สอดคล้องกับการพัฒนาด้านอื่น ๆ ในเรื่องสังคม...คุณภาพ...การเมือง การปกครองและอื่น ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ด้วยประสบการณ์ของการบริหารในระดับจุลภาค ผู้บริหารจะสามารถแยกแยะและยึดโยงเข้าหากัน ผลักดันให้ออกมาเป็นรูปธรรมในเชิงนโยบายได้

ในระยะเริ่มต้นของการพัฒนาสินค้าส่งออก จำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลและองค์กรเอกชนต้องทำงานร่วมมือกันอย่างเข้มแข็ง มีตัวอย่างในหลายประเทศ เช่นการร่วมมือร่วมใจกันผลักดันกำลังระหว่างรัฐบาลกับองค์กรเอกชนในฮ่องกง สิงคโปร์ และเกาหลีใต้ ในปัจจุบันประเทศดังกล่าวได้กลายเป็นประเทศที่พัฒนาสินค้าส่งออกขึ้นเติบโตแล้ว ดังจะเห็นได้จากโครงสร้างและแหล่งรายได้ขององค์กรต่าง ๆ ในประเทศเหล่านี้เช่นคณะกรรมการพัฒนาการค้า (Trade Development Board) ของฮ่องกง และสิงคโปร์ สมาคม

พ่อค้าและบรรษัทส่งเสริมการค้าเกาหลี ได้ดำเนินและประสานงานกันในการค้าได้ได้รับความช่วยเหลือทางการเงินเป็นบางส่วนจากรายได้สุทธิของอากรสินค้าทั้งนำเข้าและส่งออกที่ทางรัฐบาลเรียกเก็บตามมูลค่าของสินค้า แต่หน้าที่ที่สำคัญที่สุดขององค์กรคือเป็นตัวเร่ง (Catalyst) ในการปฏิบัติตามกลยุทธ์ นอกเหนือจากบทบาทในการส่งเสริมสินค้าส่งออกโดยทั่วไป เราจะเห็นว่าถ้าหากองค์กรฝ่ายเอกชนในประเทศเหล่านั้นมิได้จัดรูปโครงสร้างองค์กรในลักษณะการทำงานร่วมกันเพื่อส่งเสริมการผลิตและการส่งออกสินค้าอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว คงจะเป็นการยากที่จะเข้าไปแข่งขันในตลาดโลกได้ ฮ่องกงมีหอการค้าและสมาคมการค้า-อุตสาหกรรม มากกว่า 200 แห่ง ประกอบด้วยบริษัทที่เป็นสมาชิกมากกว่า 7,000 บริษัท จัดได้ว่าเป็นส่วนประกอบของเศรษฐกิจแบบอิงตลาด (Market Oriented) มิใช่เป็นเศรษฐกิจแบบเสรี (Laissez-Faire economy) ประเทศเกาหลีใต้นอกจากจะมีสมาคมพ่อค้าเกาหลีแล้ว ยังมีสมาคมผู้ส่งออกที่ชำนาญเฉพาะสินค้ามากกว่า 30 สมาคม ซึ่งล้วนแต่เป็นองค์กรเอกชนที่ได้จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายส่งเสริมการค้าของรัฐบาล

ขณะเดียวกันที่ธนาคารโลกได้ให้ความสนใจต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังพัฒนา ในช่วงการศึกษาข้อมูลครั้งล่าสุดในปี 1987 มีรายงานจากธนาคารโลกว่าในระหว่างปี 1963-1985 มีรัฐบาลของประเทศที่กำลังพัฒนาได้มุ่งหวังที่จะพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังพัฒนา (หลายประเทศ) ได้มุ่งหวังที่จะพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศตน ให้เติบโตอย่างรวดเร็ว โดยเลือกประเทศ โดยการสร้างอุตสาหกรรมขั้นพื้นฐาน (Basic Industries) ทำการผลิตสินค้าเพื่ออุปโภคบริโภคแทนการส่งออกจากต่างประเทศ อีกทั้งได้วางมาตรการกีดกันสินค้านำเข้าจากต่างประเทศพร้อมกันเสียด้วย ด้วยวิธีการเช่นนี้จะทำให้ผู้ผลิตภายในประเทศสนใจจะขายสินค้าของตนภายในประเทศมากกว่าเน้นการส่งออกเพราะได้กำไรมากกว่า ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเก็บภาษีอากรขาเข้าที่เรียกเก็บจากสินค้าที่สั่งซื้อมาจากต่างประเทศ แต่

รัฐบาลยังต้องใช้เงินตราต่างประเทศที่ได้มาจากการส่งออกสินค้าออกประเภทผลิตภัณฑ์ขั้นปฐม คือ ข้าว ฝ้าย ยาสูบแร่ มาให้ผู้ผลิตภายในประเทศที่ได้รับการส่งเสริมและคุ้มครองสำหรับใช้ซื้อสินค้าประเภททุนที่มีราคาแพงจากต่างประเทศ เช่น เครื่องจักรต่าง ๆ วิธีการที่รัฐบาลส่งเสริมคุ้มครองผู้ผลิตภายในประเทศที่เรียกว่า กุศโลบายการค้าที่มุ่งเข้าภายใน (Inward Oriented trade strategy) ในทางตรงกันถ้ารัฐไม่มีการแบ่งแยกว่าเป็นการผลิตเพื่อใช้ภายในประเทศ หรือเพื่อส่งเสริมเป็นสินค้าออก แต่ถือหลักเลือกผลิตสินค้ามีต้นทุนต่ำกว่าผู้ผลิตจากต่างประเทศเป็นเกณฑ์ นโยบายการค้าเช่นนี้เป็นกุศโลบายการค้ามุ่งออกภายนอก (Outward-Oriented trade strategy)

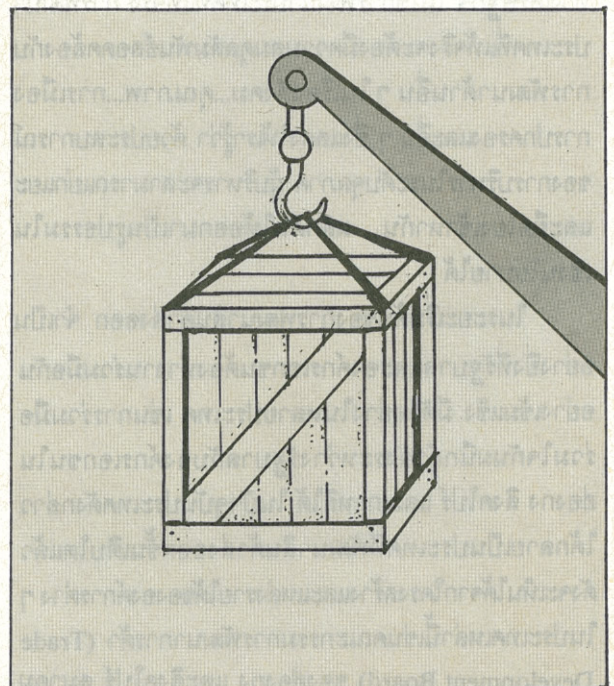
ในการวิเคราะห์นโยบายการค้าโดยส่วนรวมทั้ง 41 ประเทศของธนาคารโลก จึงได้จำแนกนโยบายการค้าเป็น 4 ประเภท

1. กลุ่มประเทศที่ใช้นโยบายมุ่งออกภายนอกอย่างแรงหรือ Strongly Outward Oriented ประเทศที่ดำเนินนโยบายลักษณะนี้ได้แก่ฮ่องกง สิงคโปร์ และเกาหลีใต้ ที่สนับสนุนการผลิตภายในประเทศในเกณฑ์ต่ำ หรือสนับสนุนการผลิตเพื่อบริโภคภายในประเทศในเกณฑ์ต่ำมาก ถ้าหากมีมาตรการบริโภคภายในประเทศในเกณฑ์ต่ำมาก ถ้าหากมีมาตรการกีดกันสินค้าเข้าประการใดที่ทำให้การส่งออกสินค้าได้รับการกระทบกระเทือน รัฐบาลก็จะให้ความช่วยเหลือชดเชยในรูปของการจูงใจอื่น ๆ (Export incentives) ส่วนอัตราแลกเปลี่ยนก็จะรักษาไว้ในระดับที่เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจ
2. กลุ่มประเทศที่ใช้นโยบายมุ่งออกภายนอกอย่างปานกลางหรือ Moderately Outward-oriented ประเทศที่ดำเนินนโยบายลักษณะนี้ได้แก่บราซิล อิสราเอล มาเลเซีย ไทย ที่สนับสนุนการผลิตเพื่อใช้ในการบริโภคภายในประเทศตามสมควร ใช้กำแพงภาษีปกป้องสินค้าที่ผลิตภายในประเทศอัตราค่อนข้างต่ำ และไม่ค่อยจะแตกต่างกันมากนักระหว่างภาคการผลิต รวมถึงการจำกัดขอบเขตในการใช้มาตรการกีดกันด้านปริมาณสินค้านำเข้า (โควต้า) มีบางประเทศใช้นโยบายนี้อยู่ระยะหนึ่งแล้วหันกลับไปใช้

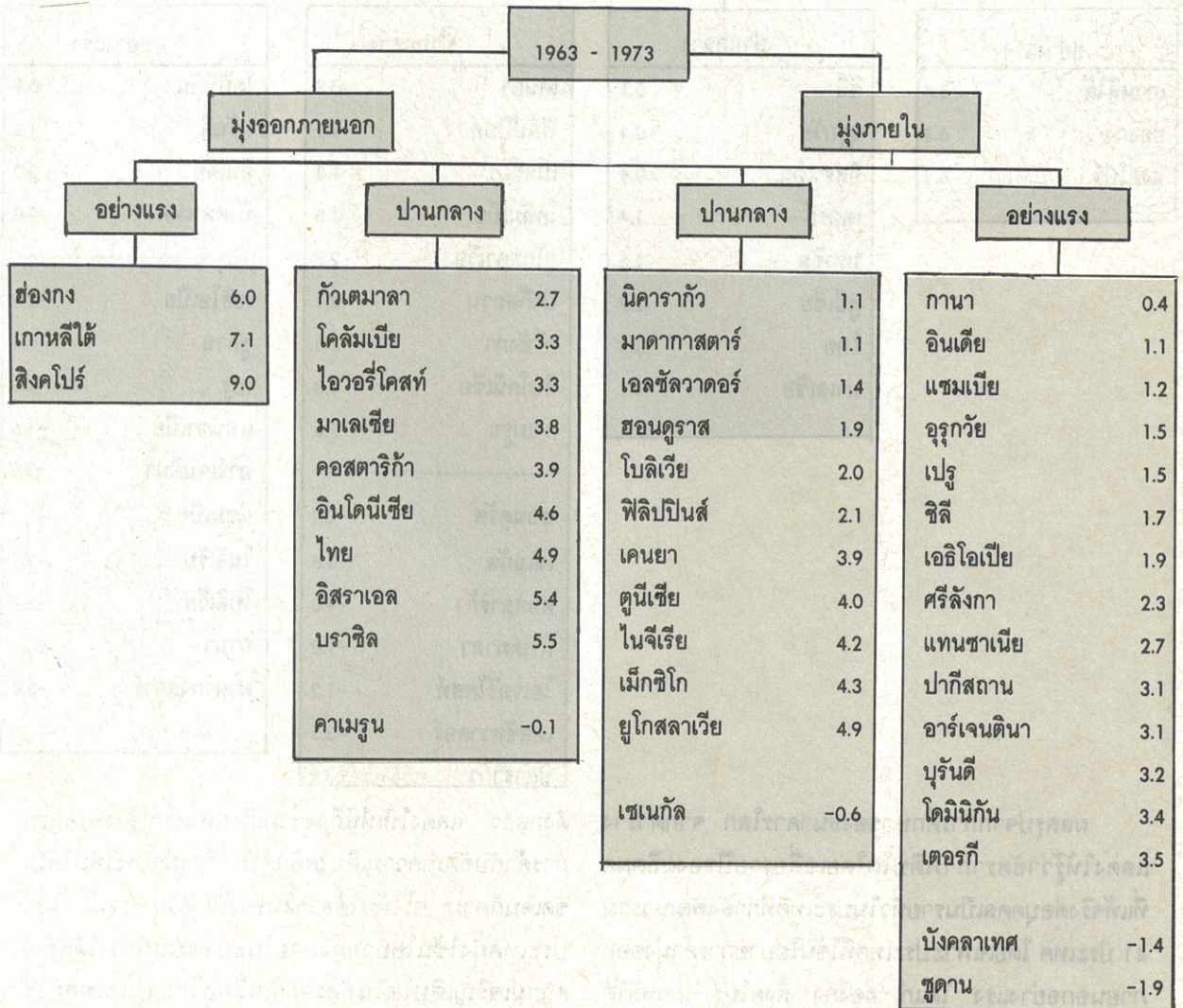
นโยบายอื่นก็มี

3. กลุ่มประเทศที่ใช้นโยบายมุ่งภายในอย่างแรง หรือ Strongly Inward Oriented ประเทศที่ดำเนินนโยบายในลักษณะนี้ได้แก่ อาร์เจนตินา บังคลาเทศ บุรุนดี โดมินิกัน เติร์กเมนิสถาน กานา อินเดีย ชูตาน แทนซาเนีย แซมเบีย ที่ได้เลือกการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ ใช้การตั้งกำแพงภาษีอัตราสูงเพื่อคุ้มครองการผลิตภายในประเทศ จัดการควบคุมการนำเข้าสินค้าภายในประเทศ ให้ความสำคัญการส่งออกสินค้าออกเพียงเล็กน้อย อัตราการแลกเปลี่ยนบางครั้งสูงกว่าระดับมาก

4. กลุ่มประเทศที่ใช้นโยบายมุ่งภายในอย่างปานกลางหรือ Moderately Inward-Oriented ประเทศที่ดำเนินนโยบายลักษณะนี้ได้แก่ โบลิเวีย เม็กซิโก และโคลัมเบีย ที่ส่งเสริมการผลิตภายในประเทศ ใช้อัตราภาษีเพื่อคุ้มครองการผลิตภายในประเทศในอัตราสูง แตกต่างกันไประหว่างภาคการผลิต ใช้โควต้าและมีมาตรการกีดกันสินค้านำเข้าในรูปแบบต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง อัตราการแลกเปลี่ยนสูงกว่าระดับที่เป็นจริงมาก.

กุศโลบายมุ่งออกภายนอก
อัตราที่แท้จริงของผลิตภัณฑ์ประชาชาติรวมต่อบุคคล
อัตราเติบโตเฉลี่ยรายปี (%)

ตาราง : จินดา ยิมเรวัต การเจริญเติบโตของประเทศมุ่งออกภายนอก.

1973 - 1985					
มุ่งออกภายนอก			มุ่งภายใน		
อย่างแรง		ปานกลาง	ปานกลาง	อย่างแรง	
เกาหลีใต้	5.4	ชิลี	0.1	เคนยา	0.3
ฮ่องกง	6.3	อูรุกวัย	0.4	ฟิลิปปินส์	1.1
สิงคโปร์	6.5	อิสราเอล	0.4	เม็กซิโก	1.3
		เตอร์กกี	1.4	โคลัมเบีย	1.8
		บราซิล	1.5	ยูโกสลาเวีย	2.7
		ตูนิเซีย	2.9	ปากีสถาน	3.1
		ไทย	3.8	ศรีลังกา	3.3
		มาเลเซีย	4.1	อินโดนีเซีย	4.0
				คาเมรูน	5.6

				ซอนดูรัส	-0.1
				เซเนกัล	-0.8
				คอซตาริก้า	-1.0
				กัวเตมาลา	-1.0
				ไอเวอรีโคสต์	-1.2
				เอลซัลวาดอร์	-3.5
				นิการากัว	-3.9
				โดมินีกัน	0.5
				บุรุนดี	1.2
				อินเดีย	2.0
				บังคลาเทศ	2.0

				เอธิโอเปีย	-0.4
				ซูดาน	-0.4
				เปรู	-1.1
				แทนซาเนีย	-1.6
				อาร์เจนตินา	-2.0
				แซมเบีย	-2.3
				ไนจีเรีย	-2.5
				โบลิเวีย	-3.1
				กานา	-3.2
				มาดากัสการ์	-3.4

ผลสรุปจากการศึกษาของธนาคารโลก จากตารางแสดงให้เห็นว่าอัตราการเติบโตโดยเฉลี่ยรายปีของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเป็นรายหัวในประเทศที่กำลังพัฒนามรวม 41 ประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่ใช้นโยบายการค้ามุ่งออกภายนอกอย่างแรง ได้แก่ ฮ่องกง สิงคโปร์ เกาหลีใต้ ประสบผลสำเร็จอย่างดีเด่น แม้ว่าได้เกิดวิกฤติการณ์น้ำมันขึ้นราคาถึงสองครั้ง ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก แต่ประเทศที่กล่าวมาแล้วยังสามารถเพิ่มผลผลิตต่อหัวในขนาดที่ในอัตรา 5-7% ต่อปี มีข้อสังเกตอีกประการหนึ่งในการสร้างความเจริญเติบโตแก่เศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนา กล่าวคือตัวเลขของประเทศอื่น ๆ นอกจาก 3 ประเทศ

ดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวพันระหว่างนโยบายการค้ากับอัตราการเติบโตอีกด้วย ถึงแม้ว่าจะเห็นได้ไม่ชัดเจนก็ตาม จะเห็นได้จากในช่วงปี ค.ศ. 1973-1985 ประเทศมุ่งใช้นโยบายมุ่งภายในอย่างปานกลางได้สร้างความเจริญเติบโตในอัตราเฉลี่ยสูงกว่าประเทศที่ใช้นโยบายมุ่งออกภายนอกอย่างปานกลางอยู่เล็กน้อย คาเมรูนเป็นประเทศตัวอย่างพิเศษที่ดำเนินนโยบายมุ่งออกภายนอกอย่างปานกลางกล่าวคือในปี ค.ศ. 1963-1975 การดำเนินนโยบายมุ่งออกภายนอกปานกลางไม่ประสบผลสำเร็จในช่วงปี ค.ศ. 1973-1985 คาเมรูนได้หันมาใช้นโยบายมุ่งภายในอย่างปานกลาง ผลปรากฏว่าอัตราการเจริญ

เติบโตทางเศรษฐกิจกลับสูงกว่าเกาหลีใต้เล็กน้อย (เนื่องจากได้รับผลประโยชน์ชั่วคราวจากการมีฐานะเป็นผู้ส่งออกน้ำมันเป็นสินค้าออกรวมอยู่ด้วย)

กรณีตัวอย่างดังที่ได้วิเคราะห์มานี้ ทำให้เราทราบว่า การที่จะบริหารเศรษฐกิจของประเทศให้ประสบผลสำเร็จนั้น ต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ อีกหลายประการมิใช่เพียงการใช้ระบบการค้าเพียงอย่างเดียว ตามรายงานของ World Bank ปี 1987 มีข้อสรุปได้ว่า เพราะเหตุใดที่นโยบายมุ่งออกภายนอกจึงใช้ได้ผล

1. นโยบายทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับระดับการออกมาก ซึ่งความสัมพันธ์นั้นประกอบด้วย อัตราเงินเฟ้อ และการผันแปร การจุใจทางภาษี กฎหมายว่าด้วยการกรรมสิทธิ์ การถือครองที่ดิน แต่สำหรับนโยบายการค้าโดยลำพังแล้วยังไม่ปรากฏผลสะท้อนให้เห็นชัดเจนนัก

2. นโยบายการค้ามีผลอย่างมากต่อการที่ประเทศกำลังพัฒนาพิจารณาใช้ทรัพยากรของตนไปในทิศทางใด กล่าวคือมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างนโยบายมุ่งออกภายนอกกับการลงทุนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการศึกษาของ World Bank เกี่ยวกับ Average incremental output ratios ในการถือข้อมูลทางเศรษฐกิจมหภาคเป็นหลัก

3. จุดอ่อนทางด้านเศรษฐกิจของนโยบายการค้ามุ่งภายในเป็นหลัก คือ การกีดกันสินค้านำเข้า เป็นการสูญเสียด้านการบริโภคที่ผู้บริโภคต้องซื้อสินค้าราคาแพงขึ้น และวิธีการประเมินต้นทุนการผลิตมักประเมินต่ำกว่าตัวเลขจริง ซึ่งมีผลกระทบต่อดูอุตสาหกรรมอื่น ๆ

4. การปกป้องคุ้มครองผู้ผลิตภายในประเทศ โดยจำกัดให้ผู้ผลิตยี่สิบต่อเตตตลาดภายในประเทศเป็นหลัก ผู้ผลิตมีโอกาสน้อยที่จะใช้ประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจของขนาดกำลังการผลิต (economy of scale) เกิดการลดประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจหลายประการ

5. ความเปลี่ยนแปลงในการแก้ไขการแทรกแซงของระบบราชการ เนื่องจากรัฐบาลประเทศที่กำลังพัฒนาใช้วิธีการควบคุมธุรกิจการค้าอย่างซับซ้อน ที่เปิดโอกาสให้พ่อค้า

หัวใส แสวงหาช่องทางการค้ากำไร จากการควบคุมของรัฐบาลประเทศบราซิลเป็นประเทศที่ใช้นโยบายมุ่งออกภายนอกอย่างปานกลาง เป็นกรณีตัวอย่างที่นำมาอ้างอิงได้ในเรื่องการใช้ความยุ่งยากของระบบการควบคุมสินค้ามาทำมาหากินอย่างเป็นล่ำเป็นสัน ตัวแทนนักธุรกิจที่เรียกว่า despachantes มีจำนวนมากถึงขนาดจัดตั้งเป็นสหภาพ และมีการลอบให้ประกาศนโยบายบัตรวิชาชีพ สำหรับผู้มีความชำนาญในด้านการแนะนำระเบียบ ข้อบังคับ อันเกี่ยวกับพิธีการนำเข้า-ส่งออก ถึงกับให้รับสิทธิผูกขาดโดยชอบด้วยกฎหมาย รัฐบาลบราซิลพยายามวางโครงการปรับปรุงระบบราชการแห่งชาติ (National Debureaucratisation Program) สามารถลดเอกสารประมาณ 600 ล้านชิ้น/ปี ถึงแม้ว่าโครงการจะประสบผลสำเร็จ แต่ก็ยังมีกิจการอื่นอีกหลายแขนงที่ยังคงเป็นระบบราชการ นับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจมากทั้งที่เป็นประเทศยากจนไม่มีเงินจะใช้จ่ายได้ตามปกติอย่างเพียงพออยู่แล้ว

6. นักเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรมชี้ให้เห็นว่าบริษัทเอกชนต้องการผลกำไรเพื่อนำไปใช้ในการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนาเท่าที่จะทำได้ บริษัทจะใช้เป็นข้ออ้างเพื่อขอความคุ้มครองต่อรัฐบาล แต่จุดสำคัญประการหนึ่งที่บริษัทเอกชนได้มองข้ามก็คือ บริษัทในประเทศที่กำลังพัฒนาย่อมมีโอกาสเก็บเกี่ยวความรู้ได้มากจากลูกค้าในประเทศที่ร่ำรวยไม่ว่าจะเป็นเรื่องของวิศวกรรมการผลิต การออกแบบการตลาด ดังนั้นการคุ้มครองผู้ผลิตภายในมากจนเกินไปอาจเกิดความล่าช้าทางเทคโนโลยีได้

7. นโยบายมุ่งภายในมีจุดอ่อนอีกประการหนึ่งคือ ช่วยทำให้นโยบายด้านเศรษฐกิจดำเนินไปได้โดยปราศจากการยับยั้ง เป็นต้นว่าเมื่ออัตราการแลกเปลี่ยนถูกกำหนดให้สูงกว่ามูลค่าอันเกิดจากระบบเศรษฐกิจที่ต้องการคุ้มครองผู้ผลิตภายในประเทศ สินค้าจากต่างประเทศก็ไม่เพิ่มขึ้นตามความต้องการของผู้บริโภค เนื่องจากรัฐได้ควบคุมได้ ดังนั้นราคาตลาดมืดของใบอนุญาตนำเข้าสินค้าจะเพิ่มสูงพร้อมรายได้ของตัวแทนคนกลาง เมื่อมีการปฏิบัติอย่างแอบแฝงก็จะเป็นบ่อเกิดของความหย่อนสมรรถภาพทาง

เศรษฐกิจ

การวิเคราะห์ของธนาคารโลกได้อ้างอิงถึงประเทศที่ดำเนินนโยบายส่งออกมีวัตถุประสงค์งานอุตสาหกรรมเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่วนประเทศที่ดำเนินนโยบาย

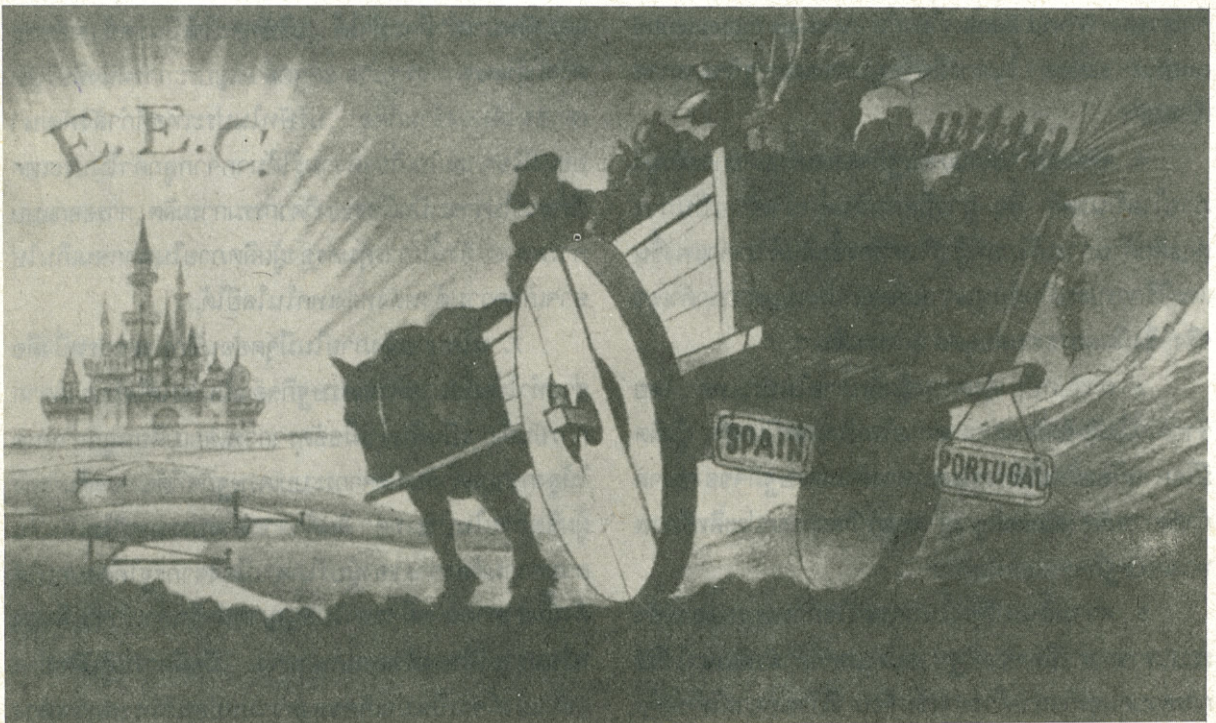
มุ่งภายในกลับต้องรับภาระหนักขึ้น ดังนั้นนักเศรษฐศาสตร์ของธนาคารโลกจึงให้ความคิดเห็นว่า การใช้วิธีที่ดีที่สุดในการพัฒนาทางเศรษฐกิจให้เกิดผลรวดเร็วก็คืออย่าใช้วิธีผลักดัน ■ □

บรรณานุกรม

ศรีสว้าง พัววงศ์แพทย์ ทศวรรษของ...องค์การพัฒนาเอกชน กรุงเทพฯ: มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม, 2534.

สิทธิชัย ตันศรีสกุล “รายงานการวิจัยเรื่องการแก้ไขปัญหาค้นหางานตามแนวความคิดของข้าราชการและนักธุรกิจ” วิจัยประยุกต์คณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 2534.

สุจิต บุญบงการ การพัฒนาทางการเมืองของไทย: ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

Francis Brennan

On the way to Europe: Will the high price of joining outweigh the bottom-line profits?